

A formación do relevo

IDEAS CLAVE

Como se forma o relevo?

Dous tipos de forzas traballan xuntas para dar forma á Terra:

- **Axentes Internos:** Son forzas que veñen do **interior da Terra**. Son as que crean e levantan as montañas.
- **Axentes Externos:** Son forzas que actúan sobre a **superficie terrestre**. Son as que desgastan e erosionan as formas creadas polos axentes internos.

Axentes Internos (Os construtores)

Estes axentes móvense no interior da Terra, onde hai rocha quente e fundida (magma) que fai que as placas tectónicas se movan.

Os movementos das placas poden crear:

- **Pregamentos:** Son como ondulacións na terra. Fórmase cando as forzas internas empuxan rochas brandas.
- **Fallas:** Son rachaduras ou roturas na terra. Fórmase cando as forzas internas rompen rochas duras, creando desniveis.

Os movementos das placas tamén poden causar:

- **Terremotos:** Son tremidas da terra causadas polo choque das placas.
 - O punto no interior onde nace o terremoto chámase **hipocentro**.
 - O punto da superficie terrestre máis próximo ao hipocentro chámase **epicentro**.
 - Cando o epicentro está no mar, pódense xerar **tsunamis** (ondas xigantes).
- **Volcáns:** Son aberturas na terra polas que sae magma, gases e cinzas.
 - O magma sobe por unha **cheminea** e sae por un **cráter**.
 - Os volcáns poden estar **activos** (con actividade), **en repouso** (durmidos) ou **extinguidos** (xa non poden entrar en erupción).

Axentes Externos (Os modeladores)

Estas forzas traballan na superficie e van desgastando e dando a forma final ao relevo. O seu traballo ten tres fases:

1. **Erosión:** Desgastan e rompen as rochas.
2. **Transporte:** Arrastran os materiais erosionados.
3. **Sedimentación:** Depositán ou deixan eses materiais noutros lugares.

Os principais axentes externos son:

- **A auga:** É o axente máis importante.
 - A **choiva** arrastra pequenos fragmentos de terra.
 - Os **ríos** erosionan o terreo. Nos seus inicios (curso alto) crean canóns e desfiladeiros. Ao final (curso baixo), depositan sedimentos formando **deltas** e **meandros**.
 - O **mar** coa forza das ondas desgasta a costa, creando **cantís**, **cabos** e **praias**.
 - As **augas subterráneas** crean **covas** con **estalactitas** (collen do teito) e **estalagmitas** (collen do chan).
- **O xeo:** Os **glaciares** son ríos de xeo que, ao moverse, desgastan o terreo e forman vales. Cando a auga se infiltra nas rochas e conxélase, rómpese.
- **O vento:** Leva partículas de area que golpean e desgastan as rochas. Pode formar **dunas**.

- **A vexetación:** As plantas protexen do desgaste, pero as raíces das árbores tamén poden romper rochas.
- **A temperatura:** Os cambios de temperatura (calor e frío) fan que as rocas se expandan e se contraian, o que provoca que se rompan.
- **O ser humano:** A súa acción modifica moito o relevo: constrúe cidades e autoestradas, tala bosques, abre minas, etc.

Vocabulario das formas do relevo

- **Formas Continentais:** Montaña, outeiro, chairas, val, depresión.
- **Formas Costeras:** Praia, cabo, golfo, ría, illa, península (terra rodeada de auga por todas partes menos por unha), istmo (franja de terra que une dúas porcións de terra).
- **Formas do Fondo Oceánico:** Plataforma continental, chairas abisais (fondas), dorsais (cordilleiras submarinas) e foxas (grandes abismos).
- **Outras formas:** **Canón** (val profundo e estreito), **lago** (gran masa de auga doce rodeada de terra), **glaciar** (masa de xeo que se move lentamente), **fiorde** (val glaciar inundado polo mar).

RESUMO

· Atopa o erro que está presente en cada unha destas frases e corríxeo:

- 1.- Os axentes **externos**, como os volcáns e os terremotos, son os principais responsables da creación das montañas.
- 2.- Unha **falla** fórmase cando as forzas tectónicas actúan sobre rochas brandas, creando suaves ondulacións.
- 3.- O punto da superficie terrestre máis próximo ao lugar onde se orixina un terremoto chámase **hipocentro**.
- 4.- Os volcáns **extinguidos** son aqueles que aínda manifestan actividade volcánica de forma continua.
- 5.- A fase de **sedimentación** consiste no desgaste e fragmentación das rochas da superficie.
- 6.- O **vento** é o principal axente modelador do relevo, desgastando a superficie terrestre de múltiples formas.
- 7.- Un **istmo** é unha extensión de terra que está completamente rodeada de auga por todas as súas partes.

· Investiga o significado e a orixe da palabra “tectónica” e indica que relación ten co relevo